

Nr 374.

Av herrar **Mannerskantz** och **Löthner**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående den ekonomiska försvarsberedskapens framtida organisation m. m.

I prop. nr 339 har Kungl. Maj:t förelagt riksdagen förslag om den ekonomiska försvarsberedskapens framtida organisation m. m. Förslaget har föregåtts av en inom folkhushållningsdepartementet verkställd utredning, kallad ekonomiska försvarsberedskapsutredningen, vilken den 9 februari innevarande år avlämnade ett betänkande i ämnet. Över detta betänkande ha därefter avgivits yttranden av ett antal myndigheter och organisationer, vilkas flertal enligt propositionen har vitsordat behovet av och tillstyrkt ett särskilt organ för ekonomisk försvarsberedskap i huvudsaklig överensstämmelse med det avgivna förslaget.

Emellertid ha i vissa remissyttranden även framställts erinringar mot det föreslagna organets utformning och organisation, vilka av föredragande departementschefen ansetts så tungt vägande, att denne vid avgivandet av sitt förslag till riksdagen i den kanske väsentligaste punkten känt sig föranlåten att frångå utredningsförslaget.

I detta hade föreslagits inrättandet från den 1 juli 1946 av en fast organiserad riksnämnd för ekonomisk försvarsberedskap med ett 85-tal befattningshavare och särskilda sakkunniga samt en stat för budgetåret 1946/47 å 650 000 kr. Denna nämnd skulle planera den ekonomiska beredskapen i stort, samordna beredskapsåtgärderna på olika områden och tillse, att erforderlig enhetlighet vid frågornas avgörande upprätthålles, samt överhuvud taget övervaka, att beredskapssynpunkterna icke komma i skymundan.

En viss uppdelning på olika organ måste enligt utredningen alltjämt vara för handen. De beredskapsuppgifter, som normalt fullgöras av redan existerande statliga organ av permanent karaktär, borde alltjämt ankomma på dessa. I fall, där statliga organ visserligen icke ha direkta beredskapsuppgifter men andra uppgifter av närliggande art, kunde det ifrågakomma att till dessa organ lägga beredskapsuppgifter. Den allmänna uppgiften att sammanhålla och övervaka arbetet för ekonomisk försvarsberedskap på olika områden torde emellertid ankomma på det centrala organet.

De erinringar, som framställts mot förslaget i denna del, ha bestått i att utredningen icke på ett fullt tillfredsställande sätt klarlagt de uppgifter, som skola åvila såväl centralorganet som övriga myndigheter. Utredningen har vidare ej närmare ingått på organisationen av de organ, som närmast under

det centrala organet skola ansvara för den ekonomiska beredskapen. Självfallet påverkar i och för sig tillkomsten av ett centralt beredskapsorgan även dessas organisation. Ej heller har utredningen ingått på någon närmare diskussion av förhållandet mellan centralorganet och sidoordnade organ. Detta måste självfallet bestämmas så, att de olika myndigheternas åligganden och befogenheter med avseende å beredskapen klart angivas. Endast härigenom torde det bliva möjligt att erhålla garanti för uppehållande av den beredskap, som utredningen föreslagit. Det måste även bestämmas, hur sådana frågor skola avgöras, beträffande vilka centralorganet och den myndighet, under vilken frågorna närmast lyda, hysa olika uppfattningar. Just i fråga om kompetensdragningen böra klara gränser angivas, så att slitningar mellan de berörda myndigheterna undvikas i möjligaste mån. Utredningen har ej tillfredsställande beaktat behovet av såväl horisontell som vertikal ansvars- och befogenhetsfördelning. De krav, som måste ställas på ledningen av ifrågavarande verksamhet, kunna icke tillgodoses genom att, såsom utredningen föreslår, tillerkänna vissa arbetsorgan och synnerligen betydelsefulla sådana en hög grad av frihet och självständighet, ge åt andra en mera begränsad befogenhet och slutligen helt pålägga ansvaret för vissa områden det centrala organet.

Med anledning av dessa erinringar har Kungl. Maj:t föreslagit, att ett centralorgan för den ekonomiska försvarsberedskapen snarast inrättas men att organets uppgifter och befogenheter tills vidare i vissa hänseenden icke nu fastställas utan att frågan göres till föremål för närmare utredning inom organet. Organets uppgifter skulle därför till en början till väsentlig del bli av utredande karaktär. Föredragande departementschefen anser även, att vid genomförande av den kompetensfördelning, varom ovan talats, åtskilliga problem uppkomma, vilka icke f. n. torde kunna lösas på grundval av föreliggande utredning. Även denna fråga bör således enligt Kungl. Maj:t anförtros centralorganet som en av dess första arbetsuppgifter.

Lämpligheten av att i varje fall redan på detta stadium låta det av Kungl. Maj:t föreslagna, ehuru i jämförelse med utredningsförslaget tills vidare starkt beskurna centrala organet självt pröva dessa frågor och dess framtida ställning över huvud synes oss tveksam. Det är att märka, att Kungl. Maj:t nyligen bemyndigat chefen för försvarsdepartementet att tillsätta en utredning för översyn av försvarets centrala förvaltningsmyndigheters organisation, vilken utredning på väsentliga punkter torde komma att syssla med frågor, som direkt sammanhånga med de föreliggande. Särskilt skall denna utredning selsätta sig med frågan om krigsmaterielverkets framtida existens och organisation. Att behandlingen därav kommer att bliva av stor betydelse även för den föreslagna riksnämndens verksamhet är uppenbart.

Därför torde vara lämpligast, att frågan om tillsättandet av riksnämnden och utformandet av dess organisation vilar i avbidan på det resultat, vartill

sistnämnda utredning inom en nära framtid kan komma. Någon fara i dröjsmål med tillsättande av riksnämnden torde icke föreligga, då dess föreslagna uppgifter intill dess utan men torde kunna anförtros de myndigheter och organ, som hittills sysslat med dessa. Under denna tid bör ytterligare skyndsamt utredning kunna ske angående den föreslagna riksnämndens verksamhet och organisation samt kompetensdragningen emellan denna samt övriga berörda myndigheter, därvid samråd bör ske med den kommitté, som kommer att tillsättas för översyn av försvarets centrala förvaltningsmyndigheters organisation.

Med anledning av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 339 samt i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om ytterligare utredning med förslag till nästa års riksdag angående inrättandet av ett centralorgan för den ekonomiska försvarsberedskapen.

Stockholm den 22 oktober 1946.

Axel Mannerskantz.

Olof Löthner.
